

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE KUTSEÜHINGUTE LIIDU HÄALEKANDJA

1940

NR. 2

7. AASTAKÄIK

Rahulolematus trükiteöstuse tasudega

PIDEV elukalliduse tõus on viinud allapoole trükiteöliste palkade ostujõu. Seda fakti tõendavad vastavad andmed statistilisel alal, seda võib ka iga tööline juba oma tasku varal otsustada, vastavalt sellele, kuipalju sai ta osta varem ja kuipalju saab ta seda teha praegu. Kõrvuti sellega meie võime näha trükiteostuse enda head arengut viimaste aastakümnete jooksul. Kapitalide suurenemised — olgu see uute kapitalide või käitiste puhtakasu juurepanemise teel — on tõstnud trükikodade väärtust ja kandevõimet. Täiendades end uute masinatega ja seadeldistega on trükikojad tugevalt parandanud ka tööde kvaliteeti tehnilisest küljest. Praegu võib Eestis toodelda samakvaliteedilisi töid kui neid toodeldakse välismail. Kui aga sellekohaste tellimiste järele oleks vajadust. Loomulikult on tõstetud ka tööliste tööoskust ja toodangu väärtust üksiku tööliste kohta. Nagu kõigest sellest nähtub, pole trükiteostuse areng siiski sammu pidanud tööliste olukorra parandamisega. Veel enam — viimase aja elukalliduse tõus ähvardab sellegi elatusnivoo alla viia, mis on kujunenud viimastel aastatel organisatsioonilise jõu kasvamise tagajärjel.

KUI luuakse organisatsioonid, siis on nad selleks, et tööstusliku protsessi areng oleks seatud kindlatesse raamidesse ja et kõrvalduksid kõik häirivad nähtused sel alal. Organisatsioon kaotab anarhhia — nii töövõtjate kui ka tööandjate keskel. Kui töövõtjate hulgas organisatsioonita olek põhjustab üldist palkade madaldamist ja elatustingimuste halvendamist kui ka tööoskuse langemist, siis töösturite seisukohalt organisatsioonita olek põhjustab ägeda konkurentsi, ja seda eriti musta konkurentsi arengu näol. See ajab igasugused eelarved segi ja teeb raskusi trükiteostuse alal töötaiale.

Nii oleks loomulik, et organisatsioonide olemasolul oleksid kõik trükiteostusse puutuvad huviküsimused antud lahendada keskustele. Ka käesoleva aja raskused — palkade alal ja elatusnivoo kindlustamise alal — peaksid olema keskuste korral-

dada. Ometigi me ei näe sel alal head tahet kahe organisatsiooni — töösturite ja töövõtjate — vahel. Töösturid püüavad veeretada kõik tekkivad raskused vaid ajale, mille kujundamisest pole nemad osa võtnud. Seega tahavad nad veeretada aja raskused ainult töövõtjaskonna kaela, pidades võitlust vaid enda toormaterjali, ja muu trükitehnilise varustise saamise alal. Ometi oleks küsimus väga lihtne lahendada, kui tahetaks võtta endale vastutus ja kohustus olla keskus ning kanda ka sellekohaseid funktsioone. Arusaadavalt peaksid keskuse seisukohad olema obligatoorsed allorganisatsioonidele ja üksikisikuile — vastasel korral lakkab keskus olemast.

Kui töösturite keskus kardab oma liikmeskonna vastuseisu mõningatele sammudele töövõtjaskonna huvide rahuldamiseks, siis tema kohus on selgitada, et siin ei saa teisiti talitada ja tuleb läbi viia sellekohased korraldustööd. Ütelda aga ära üldse selliste ümberkorralduste tegemisest oma liikmeskonna arvamiste hirmul — see pole mitte kesku- sele vääriline ega ka õige samm. Nii kaotatakse keskus ja arendatakse anarhhia — kas siis selle poole peab püüdma. Meie arusaamise järgi keskus peab jääma seisukorra peremeheks ja alistama vastuhakkajad, mitte aga vastupidi.

NUMBRI SISUS:

Rahulolematus trükiteostuse tasudega
Liidu puhkekodu majanduslikke küsimusi
Töösturite ja tööliste esindajate koosolek
Laps ja tegelik elu
Toodangu vähenemine ja tööaja lühendamine
Ühe trükkari vangistuse mälestusi
Meie organisatsioonidest
Kirjut maailmast

ELU sunnib tegema ümberkorraldusi. Trükitööliste keskus on juhtinud töösturite tähelepanu sellele asjaolule. Et trükitööliste esindajail oli õigus, nähtub neist vähestest märkidest, mis teostuvad ümberingi trükitööstuses. Tahaksime vaid tõsta esile esimesed kokkupõrke momendid trükitööstuses viimasel ajal, et luua teatavat pilti üldnõudmise kujunemisest.

Esimeseks pääsukeseks oli siin „Mareti“ töötüli Tartus. „Mareti“ omanik vandus kõigi pühakute nimel, et ta ei suuda tõsta tööliste palku. Töölised püsisid siiski oma nõudmise juures. Selle tagajärjel õnnestus „Mareti“ tööliste palku tõsta mõne protsendi võrra, ja nii lõppes esimene katsumine tööliste ja töösturi vahel tööliste osalise võiduga.

Teine palkade ümberkorraldamine sündis „Päevalehe“ trükikojas Tallinnas, kus ligi kolmandikul töölistel tõsteti palku 1—2 krooni võrra nädalas. See põhjustas nurinat tööliste keskel, kuid üldiselt asi ei läinud konfliktiks. Ärijuhatus oli palgakõrgendamise kompensatsioonina annud mõningat lisatasu, mis jagatuna nädalatele annab teatava protsendi töölistele. Säärase kaudse palgakõrgendusega oli „Päevalehe“ palkade pinge veidi rahuldatud, kuigi mitte täiesti, ja palkade küsimus seisab siiski päevakorral.

Tartu Mattieseni trükikoja töölistel alustas seaduslikus korras töötüli ja palkade probleemi lahendamine teostus vaid komisjoni ees töödandja ja tööliste vahelise kokkuleppe kaudu. Tööliskond saavutas sel korral mõningaid palgakõrgendusi.

Tallinna „Ühiselu“ töölistel on samuti rahutu ja ootab ärijuhatuselt vastutulekut palkade kõrgendamise alal. „Ühiselu“ palgad on üsna tublisti erinevad juba „Päevalehe“ ja Riigi Trükikoja palkadest, millega ta varematal aegadel oli ühel tasemel. Ärijuhatus lohutab töölisti lisatasu määramisega pühadeks ja seda arvestades töölistel pole veel asunud aktsioonile.

Tallinna „Hansa“ töölistel palus ärijuhatuselt palka juure, kuid ärijuhatus, hoolimata heast tööjärjest, pole osutanud mingit vastutulekut. Sellest tingituna oli töölistel kibestunud, keeldus ületundide tegemisest ja esimese vastusena korraldas käitisesvanema valimisi oma käitises. See oli õige vastus. Olgu muide lisatud, et oma palkade kaitses ka Eestimaa A/S töölistel valis käitisesvanema. Sama tegi ka „Ligra“.

Tartu „Ilutrüki“ töölistel on samuti kaalunud oma olukorda ja hoolimata töövähesusest, nõuavad nad siiski palkade korraldamist paremale järjele. See on täiesti loomulik, kuna puuduliku töötamise juures vähendatud palgaga „Ilutrüki“ kolleegidel on veelgi raskem olukord kui iga päev töötaval töölistil.

„Postimees“ Tartus tahab saavutada kokkulepet rahulikult teel, kuna ärijuhatus osutab siin vastutulekut mõningas ulatuses ja töölistel tahab seda vastutulekut aktsepteerida.

Olgu veel lisatud, et provintsis, nagu Kuresaare, on elukallidus tõusnud seevõrd, et teda võib samastada Tallinna rajooniga. Nii on Kuresaare trükitöölised tõstnud üles küsimuse viia neid I rajooni, mis tähendaks tegelikult palkade kõrgendamist minimaalide osas kahe krooni võrra. See poleks mitte palju.

Nii näeme, et esimesed lasud on tehtud või neid tehakse. Kas töösturite keskus ei peaks sellest järeldusi tegema? Mis sünniks veel siis, kui töövõtjaskonna keskus ütleks ära kõige tuleva eest vastutamast? Meie arusaamise järele tuleb siin asuda keskustel kiirele lahendamisele.

Eesti Trükitööliste Kutseühingute Liidu esindajad esitasid töösturite ühingule kava: 1) tõsta kõikide tööliste palku alates 1. jaanuarist s. a. 15% võrra, 2) kehtima panna kollektiivleping ja 3) tõsta minimaalse kahe krooni võrra.

Töösturite esindajad pidid sellele andma vastuse, mis aga senini tegemata.

Tartu trükitöölised ja töösturid on omavahel pidanud mitmeid läbirääkimisi tuleviku suunas. Need on viimasel ajal suikunud.

Tahaksime siiski uskuda, et töösturid võtavad asja tõsiselt ega loo pettumusi nende taktika üle töölisorganisatsioonidega kõneldes. Vastasel korral kergib tõesti uuesti esile see vana tõde:

— Kui töösturitega oldi vaenujalal, ütlesid nad ära koostööst. Kui töösturitega ollakse sõber, siis peale alistumist sult midagi ei taheta kuulda.

Sel korral jääb vaid vana tee: arenda survet.

ETK on nõus, kui...

Liidu juhatuse poolt juhiti ETK karbitööstuse osakonna juhatuse tähelepanu sellele, et juhatuse paneks kehtima käitises trükitööliste üldise kokkuleppe alused. Eriti vajaline oli see suvepuhkuste juures, kuna palgad vastasid vastuvõetud alamääradele.

ETK juhatuse teatas liidule, et tema meeleldi paneks maksuma need normid, kui liidu juhatuse viiks need normid läbi ka teistes käitistes.

Kahju, et ETK juhatuse oli asja nii pealiskaudselt võtnud ja leppinud üldise töösturite kõnekännuga: panen kehtima, kui teised seda teevad. Kes aga on esimene, see jäetakse targu ütlema. Nagu poleks neil endil jõudu seda läbi viia oma keskel.

Igal juhul sellega ei lepita, et liidu juhatuse astub veelgi vajalisi samme töötingimuste ühtlustamiseks ETK-as.

Liidu puhkekodu majanduslikke küsimusi

Aasta-aastalt on liidu puhkekodu Aegviidus näidanud otstarbekohasemat kasutamist, kuigi praegugi on veel puudusi selle korraldamise alal. 1939. aasta kokkuvõtteid puhkekodust saadud üüride näol näitavad tõusu, võrreldes kahe eelmise aastaga. See on tõenduseks, et liikmeskond hakkab ikka rohkem ja rohkem kasutama puhkekodus loodud soodustusi. Igal juhul siiski puhkekodu ei saa sel alal — suvehooaja lühisuse tõttu — näidata kuigi suurt tulude suurenemist. Seepärast on liidu juhatus otsimas teid, kuidas saaks tulusid ka talvekuudel. Selleks, et maja hakata eksploateerima, on vaja see mugavaks teha ja kõige vajalise inventariga varustada.

Siin on tõkestuseks liidu vabade summade vähesus, mis ei luba rakendada inventari alla suuri summasid. Need summad osutuvad siiski suureks. Vastavate kalkultatsioonide alusel oleks maja vooderdamine ja väline kui ka seesmine remont üksi nõudnud tagasihoidliku arvestuse järgi ligi 1600 kr. kulusid. Peaksime siiski silmas pidama, et maja kauem säilitamise kui ka ilu mõttes on säärane remont täiesti vajaline. Ega inimesed taha asuda elama ebamugava välimusega majja või kus laed ja seinad on puudulikult tehtud ja aja jooksul pragenud. Oleks täiesti vastuvõetav ka see, et maja ülemine kord tehtaks nii ümber, et ka talvel saaks ülemise korra tubades elada — selleks on vaja teha kindlamad seinad ja varustada toad ahjudega. Praegu on talvel kasutamiskõlvulised vaid alumise korra toad.

Kui kolleegid on käinud puhkekodus, siis igaühele on torganud silma saali laagedus. Peale hulga toolide ja mõne laua pole saalis midagi mugavat. Oleks vajaline luua puhkenurki — kergema mööbliga. See teeks saali palju kenamaks ja annaks sellele uue ilme. Kalkultatsiooni ongi sisse võetud punutud korvmööbli ostmine, samuti ka lamamis-toolide muretsemine.

Eksploateerimine oleks täiesti mõeldav ka juhul, kui peale voodi ja madratsi oleks voodid varustatud ka vaiba, padja ja tarvilise pesuga. Siis võib inimene, tasudes vastava hinna, saada kohe ööbimisvalmis toa. Praegu need mugavused puuduvad. Kui aga keegi tuleb puhkusele, siis tassib ta linad, padjad kui ka vaibad enesega kaasa. Arusaadavalt tekitab see palju pahandusi ja asjatut koomat. Kõik võiks teisiti olla. Halb lugu on ka igasuguste pannide, kausside ja muude söögivalmistamiseks kui ka söömiseks vajaliste esemete kaasaviimisega. Need asjad peaksid kõik juba puhkekodus endas kättesaadavad olema. Need ja paljud muudki asjad vajavad korraldamist. Kalkultatsioonide järgi kuluks

inventari täiendamiseks vähimalt 600 krooni ümber ja seegi osutub väheseks. Viimati varastati puhkekodu tühjaks mitmesuguseist tarbeesemeist umbes 200 krooni väärtuses, mis tekitab liidule uue koomatuse.

Liidu juhatus on püüdnud siin hankida vajalisi summasid. Selleks tehti mitmesuguseid algatusi. 1939. aastal näitavad tulud puhkekodule ligi 880 krooni, käesoleva aasta algul on garanteeritud juba ligi 650-kroonine summa. Meie ei või öelda, et siin oleks vähe tehtud summade kogumise näol, aga see on ka maksimum võimalikust. Igal juhul need tulud ei kata kulusid ja seepärast liidu juhatus otsustas Tallinna Trükitöölise Kutseühingult teha 1000-kroonise laenu, et saada üle muredest ja viia puhkekodu vajalisele täiusele. On ju Tallinna ühingu liikmed peamised puhkekodu kasutajad. Nii on tegelikult, et kõik mõnusused, mida puhkekodus luuakse, lähevad Tallinna ühingu liikmetele tarvis ja seda endale keelata poleks mitte mõistlik.

Võib-olla laheneb ka alatise valvuri küsimus puhkekodus, kes elaks seal aasta ringi ja asuks ka talvel korraldama maja eksploateerimise tööd. Praegu on küsimus alles pooleli ja lootusi sel alal on. See garanteerib liidule maja korrashoidmise, aga ühtlasi ka kindlustuse edaspidiste varguskatsete suhtes. Praegu — liidu puhkekodu asudes kõrvalises ja kauges metsakolkas — on kontroll maja üle liig puudulik.

„Rahvaleht“ ja trükitööstus

„Rahvaleht“ on peaaegu täieliselt refereerinud trükitöösturite esimehe A. Veileri referaadi, mille A. Veiler pidas trükitöölise ühingu. Samal ajal leht ei avaldanud trükitöölise seisukohta, missugused kandis ette liidu sekretär A. Offenbach. Seepärast oli trükitöölistel võõrastav lugeda seda artiklit, mis ilmselt tahtis luua meeleolu, nagu oleks trükitöölised jumal teab kui kõrgete palkadega ja nagu oleks trükitööstuses voolanud mett ja sadanud mannat. Kui leht oleks tahtnud olla erapooletu, oleks ta pidanud esitama mõlema poole seisukohad. Aga kas ta sai olla erapooletu? Eks A. Veiler ole samal ajal „Vaba Maa“ kandetala ja „Rahvaleht“ on samal ajal „Vaba Maa“ filiaal.

Nende ridade kirjutajale on nii paljudki liikmed kurtanud, et säärane avaliku arvamise tegemine pole mitte õiglane ja riivab trükitöölise huvisid. Ühineme siinjuures nendega täieliselt. Küllap ehk ka meil on võimalusi näidata raha teist poolt ja asetada meie küsimus sootuks teise valgustusse kui seda tehti „Rahvalehe“ poolt.

Töösturite ja tööliste esindajate koosolek

8. märtsil s. a. oli Eesti Trükitöölise Kutseühingute Liidu ja Eesti Trükitöösturite Ühingu esindajate vaheline läbirääkimine. Liidu esindajaiks olid esimees A. Rebane, R. Kala ja A. Offenbach, tööstureid esindasid esimees A. Veiler, J. Pedari, H. Roosileht, A. Blaubrik jt.

Liidu esindajad andsid tööstureile üle seletuskirja ja palusid neid avaldada oma mõtteid kolme küsimuse kohta: 1) 15% palgakõrgendus kõigile töölistele 1. jaanuaril 1940 kehtinud palkadele; 2) kollektiivlepingu sõlmimine ja 3) minimaalide tõstmine kahe krooni võrra. A. Offenbach andis täiendavaid seletusi memorandumi üle ja märkis muu hulgas järgmist:

— Elukallidus on tõusnud ja tõusmas veelgi, nii et meie ei tohi silmi kinni pigistada elatistnivoo halvenemise suhtes. See on halvenenud 10 aasta jooksul üsna tublisti, ja nagu meie vastavad riigimehed oma kõnedes märgivad, võivad raskused aina süveneda. 15% palgakõrgendus suudab vaid osaliselt hoida alal endist taset. Pole ka loomulik minimaalide hoidmine senisel omal ajal kujunenud tasemel. Nüüdne aeg on seda taset tõstnud ja loomulikult peaks tõusma minimaalne norm, eriti kus suurtööstusele sellest niikuinii raskusi ei teki. Kolmandaks oleks loomulik, kui meie omavaheline kokkulepe kannaks kirjalikku kuju, milleks on ka kollektiivlepingu mõte üles võetud.

Töösturite esindaja A. Veiler ei vaielnud sellele vastu, et palgad kogu trükitööstuse edust hoolimata pole tõusnud. Küll aga luges ta palgalisaks käitiste poolt antavaid soodustusi, paremaid käitiseruume, odavate lõunate, tasuta kitlite jne. andmist. Seda kõike varemalt ei antud. Seda peaksid töölistes arvestama. Loomulikult pole suurtööstusel midagi selle vastu, et minimaalne tõsta — nad maksavad niikuinii üle normide. Aga teiselt poolt osa tööstureid olid juba eelmiste minimaalide tõttu sunnitud tööliste palku tunduvalt tõstma ja uute normide kehtima hakkamisel peaksid veelgi tõstma. See on ettevõtetele 1,5 aasta kohta üle jõu käiv. Selleks peaks konfereerima veel teiste töösturitega.

Mis puutub kollektiivlepingusse, siis selle sõlmimisega on suuri raskusi. Säärane samm trükitöösturite poolt leiaks kohe vastuseisu teiste töösturite poolt ja kutsuks esile trükitöösturite organisatsiooni sisemise lõhenemise. Lõhenenud organisatsiooni juures pole sellest kellelgi kasu — ei tööstureil ega töölistel. Kollektiivleping jääks ikkagi saamata.

Veileri seletusi täiendasid veel Roosileht ja Blaubrik. Üldiselt arvati, et palku saab tõsta vaid individuaalselt, mitte aga kõigile töölistele korraga.

Liidu esindaja juhtis töösturite tähelepanu sellele, et küsimust ei saa lahendada arvustades vaid negatiivseid külgi. Elu sammub oma rada ja keruvad nõudmised. Loomulikult peab neid lahendama keskus, kui ta tahab olla seisukorra peremees. Leppides tagasilükkamisega, ei pane see nõudmisi seisma, vaid nad keruvad korraldamatul kujul ikkagi esile. Seepärast oleks vaja positivistlikku suhtumist tööliste ettepanekutesse ja neid kaaluda kiires korras. Oleme arvamisel, et töölistes mõistavad trükitööstuse muresid niisama hästi, ega sea üleilgseid nõudmisi. Seda on tõendanud meile vahepealne koostöö mõlema organisatsiooni vahel.

Trükitöösturid kinnitasid, et nemad ei tahagi tagasi lükata tööliste nõudmisi, vaid tahavad neid hästi kaaluda ja siis anda vajalised seletused. Selleks oleks vajaline uus kokkutulek mõlema organisatsiooni esindajate vahel. Töösturid kaaluvad, kui kaugele nad võivad minna oma sammudes sel alal.

Liidu esindajad rõhutasid veel kord, et küsimus on akuutne — töötülisid võib tekkida ja need tõstavad esile pinevuse, mis vahest pole kuigi hea suhetele mõlema poole vahel.

Seega lõppes esimene kokkutulek vastastikuse informatsiooniga ja jääb oodata järgnevat samme.

Ülbe meister

Ühes kartonaazikäitises töötab pikemat aega keegi abimeister, kes oma käitumisega tööliste suhtes on juba mitmel korral tähelepanu äratanud. Imelik, et sellest härrast peab lugu käitise juhatus. Siin peaks siiski austatama vähegi tööliste soove, kes on samasugused täisväärtuselised kodanikud kui ülalnimetatud meister. Värskematest üritustest selle meistri tööst olgu öeldud, et ta tagakiusamise mõttes pani kellegi meie liikme — naisisiku — tööle, mis on jõukohane vaid mehele. Loomulikult naine ei suutnud seda välja kannatada ja hakkas kaebama. Seepeale meister vihastas ja katsus naisest lahti saada. Ometigi see ei läinud tal teiste vahelesegamisel korda. Nüüd aga avanes meistrile uus juhus. Ta määrati ühe väikese harukäitise juhatajaks ja talle anti võimalus värvata sinna mõned töölistes käitise töölistkonnast. Siin oligi meistril võimalus tegutseda ja esijoones ta nõudis tööle ülalnimetatud naisisiku. Mis on selle siht — on selge. Olles meistri käpa all, naistöoline loomulikult hakkab sõltuma veelgi rohkem meistri omavolist ja vastuhakkamise korral ootab naist vallandamine.

Laps ja tegelik elu

Juba mõnedki head aastad on seisnud meie mitmel valitsusel programmis emade- ja lastekaitse seadus, mille tähtsust on rõhutatud nii valitsuse ringidest kui ka organisatsioonide ja Tööliskoja poolt. Esitatud on küll märgukirju ja kavu, üks radikaalsem kui teine, kuid need kõik on jäänud sinna, kuhu säärased kavad ja ettepanekud kõik jäävad, ootavad kalevi all paremaid aegu.

Jah, eks ta ole. Ja kui saabuavad paremad ajad pärast praegusi raskusi, siis öeldakse vist, me peame toibuma möödunud löökidest, praegu küll ei või sääraste seaduste peale mõelda.

Kuid läheme järk-järgult edasi, ei maksa ajast liig ette hüpata, elame, näeme.

Nii et need kavad jäid kavadeks, emade- ja lastekaitse seadusest ei saanud asja. Järgmisena esines seadus juba uues vormis — lastekaitse seaduse kava nimetuse all, kuid ka see kadus kõige liha teed. Ning nüüd nägi päevavalgust siis lisapalga seadus, mis näib olevat kahe eelmise seaduse kokkukuivanud jääk.

See seadus näeb ette töölisele, tema piskupalgale, teatava lisa maksmist laste eest.

Nagu seaduse seletusist aru võib saada, ei pea see lisa mitte tulema kui palgakõrgendus, vaid kui kergendus laste kasvatusel. Õigemini võiks ta küll olla meeletuletus sellest, et sul lapsed on.

Kes on lapsi kasvatanud, see teab, kui palju lapse kasvatamine kulu nõuab, ja see ei hakkaks korralikku pereisa või ema sääraste sendiliste lisarahadega narrima, kuid inimesed, kes lapsi kasvatanud ei ole ja nende kasvatuses midagi ei tea, ainult need inimesed võivad tulla säärastele kurioosumitele ja pakkuda ühe lapsega perekonnale, lapse ülalpidamise kulude osaliseks katteks 16 senti päevas. Kas need säärase kava koostajad on ka mõelnud selle peale, mida võib praeguse elukalliduse juures saada 16 senti eest. Nende arvates vist küll terve lõuna. Kuid need, kes iga päev poes käivad, need emad teavad, et selle eest ei saa lapsele rohkem kui üks pudel II valiku piima.

Kui juba sigade ja kanade kasvatajad saavad suuremaid juuremaks peekonilt ja munadelt, siis näib, et lapsed, meie riigi alussambad ja tulevik, on vähem väärtuslikud kui sead või kanad.

Või arvatakse, et laste eest ei saa välisvaluutat.

Eks nii mõnigi riik impordiks neid endale, kui aga oleks pakkujaid.

Kuid miks ei kasvata need peekoni ja munade kasvatajad omale välispõllutöölise asemel ise põllutöölisi oma poegade ja tütardest. Kui linna töö-

lise lapsed võivad isa või ema kutset õppida ja vastaval alal oma eluaja jooksul töötada, ning selle kutsega ennast ja ka oma perekonda — häbi tundmata — toita ja elatada, siis peaks seda võima ka meie maanoorus.

Ei ole mõtet pärast kooli lõpetamist linnades koha otsimisega kulutada asutuste uksti ja raisata aega, kuna samal ajal välispõllutöölised — võõrad — oma vanemate talus isade maad harivad, ei ole mõtet selleks võimaldada poegade ja tütarde linnas viibimist, ka pärast kooli lõpetamist.

Siin peab valitsusvõim kindla käega vahele astuma ning pärast kooli lõpetamist ilma kohata maanoored maale, oma vanemate talu tagasi saatma.

Jäägu linna untsantsakal — nagu linnainimesi maal sageli nimetatakse — tema leivakannikas tema päralt, et saaks ta ise ja tema lapsed süüa, ning ei oleks vaja neid sendikesi oma lastele lasta välja maksta, mis ei too muud kui meelekibedust lastevanematele, kellele on senini sisendatud, et lapsed on meie tulevik ja laste eest tuleb kõigiti ja kõigi abinõudega hoolitseda.

Või on see nii mõeldud, et mida rohkem lapsi, seda suurem „palgalisa“?

Kuid, armsad lastevanemad, mis ütlevad selle kohta majaperemehed? Üüriline, lapsevanem, on ju oma lasterohkusega teataval määral sõltuv majaperemehest, mitte aga „lisapalgast“. Kui lasterikas perekond leiab enda tänavale tõstetud, siis ei aita siin ükski „lisapalga“ seadus.

Kuid vaatame käesolevat olukorda veel teises valguses.

On ju üldiselt teada, millised on riigiteenija lasteabiraha normid ja millistel tingimustel neid antakse. Kuid samuti on ka teada vähemalt „lisapalga“ kava alusel selle kava kavatsetavad normid. Ning neid norme kõrvutades saame küll väga pentsiku pildi. Siin tekib tahtmatult küsimus, milleks säärane vahetegemine? Milleks juba sündides vahet teha eratööstuse töölise lapse ja riigiteenija lapse vahel? Kas nad ei ole ühesugused lapsed? Või on riigiteenija suurema tööannuga ja võimetega kui eratööstuse tööline? Miks on üks

kodanikekiht eelistatavam

kui teine? Kas ainult selle tõttu, et ta koosneb riigiteenijaist? Kuid kas ei maksa meist igaüks riigimaksu, millest osa läheb ka riigiteenijate laste rahaks. Mis on säärane vahetegemise põhjuseks? Siin tuleks mõõta küll ühesuguse moodupuuga nii ühele kui teisele, ehk siis juba parem mitte teki-

tada nende sendikestega kibestunud meeleolu lastevanematele, kes oma lapsed on senini üles kasvatanud ilma välise abita ning täidavad seda pühimat ema- ja perekonnakohust oma armastatud kodumaa vastu tulevikuski.

Nii arvavad praegu paljud lastevanemad, ja neil on selleks täieline õigus, sest laps ei ole mitte peekon, et saada riigilt juuremaks. Õeldakse, laps on vaese inimese varandus, ja seda on ta ka ilma „lisadetagi“, kuid sellest saab aru ainult see, kellel omal on lapsed ja kes neid on kasvatanud. Ainult see teab, millist rõõmu ja kurvastust, kui palju naerupuhanguid ning kibedaid pisaraid nad võivad esile kutsuda. Kuid et mõni isa või ema hakkaks vaid säärase „lisa“ pärast lapsi juure muretsema — liiatigi veel siis, kui laste vahel tehakse säärast luusselõikavat vahet — ei usu.

Seadust ainult sellepärast seaduse vormi valada, et temast saaks suures riiklikus aparaadis üks seadus rohkem — ei tasu. Seadus on ikkagi selleks, et temast oleks kasu üldsusele, et tema rakendus tooks õnnistust, mis temalt oodatakse, aga mitte kahemõttelisust ega ka kahemõttelisust nagu seda oli

Eestimaa Rahva vabastamise manifest

vana tsaaririigi kauges minevikus. Teame ju väga hästi, mida tõi selle manifesti kahesugune mõõtmine ja tõlgitsemine Eestimaa ja Liivimaa talupoegade vahel.

Sellepärast on kõikide lastevanemate üks soov seadusiandvatele kogudele: mõõtke lapsi ühise mõõdupuuga, kuigi vanemate vahel tehakse vahet.

Kutseühinglane.

Toodangu vähenemine ja tööaja lühendamine

Igale arvutajale torkab kõigepealt silma, et tööaja lühendamise tõstab palga osatähtsust üldises toodangu väärtuses, ja kui see kahaneb, siis seda enam domineerib palga summa selles osas. Töösturid ütlevadki — sel juhtumil pole tööstusel võimalik eksisteerida: teenida kapitalilt, maksta vajalisi makse ja kohustusi ega tulla enda majapidamisega välja. Tahaksime vaadelda seda küsimust lähemalt.

Võtame jällegi mõned näited. Ütleme, et 1936. aastal oli kogu trükitööstuse toodangu brutoväärtus 2.000.000 krooni. Sellest läks tööliste palkadeks 50% ehk 1.000.000 krooni. Ülejäänut kasutati kapitali %-deks, maksudeks, kohustusteks, puhtakasuks, materjalide, üüride, masinate amortiseerimiseks jne. Töösturid tunnistasid, et see aasta oli rahuldav ja võimaldas kapitali renteerimist. Selle töö juures töötas 2000 töötajat.

Nüüd võtame teise näite. Jooksev aasta on vähenenud tellimiste arvu — see on toodangut. Töösturid väidavad, et olemasoleva toodangu tegemiseks jatkaks vaigd 1800 töolisest või 10% vähem endisest töolisest arvust. Seega peaks lahti lastama 200 töolist või töö nii jaoatama, et teised teevad vähem tööpäevi ülejäänute 200 töölejäätamise kindlustamiseks. Keskmiselt peaksid nad siis 20% oma palgast loovutama teiste töölohistamiseks. Järelikult kannatavad kogu selle operatsiooni all eeskätt töötajad oma palga madaldamise näol. Töösturil endal aga jääb ikkagi alale oma 50% brutotulu osa, mis käesoleval juhtumil teeks välja 900.000 krooni endise 1.000.000 krooni vastu. Kapitali varieeruva protsendi teenimise juures pole see mitte liig raske koorem, kui töölisele, kes kannatab otse-

joones oma ainsa eluüalpidamise allikaga — palgaga — ja võib-olla oma elatistnivoo ja tarviduse hulgaga. Kuid juba tööaja lühendamise juures nägime, et vaevalt tööaja lühendamine toob juure uusi töölisi teatava tööhulga tegemiseks. Seega, kui toodang on seevõrd langenud, et tuleks vallandada 200 töolist, siis tööaja lühendamisega on võimalik endise tempo juures hoida alal need 200 töolist. Vähenenud tööhulk tehakse ka lühendatud töönädala juures endise tööliste arvuga.

Nüüd kerkib kohe teine küsimus. Meie brutotulu on alanenud 1.800.000 kroonini, aga tööliste palk jääb endiseks, s. o. 2000 töölise juures 1.000.000 krooni. Järelikult tööstur peaks kahju kannatama tervelt 200.000 krooni ulatuses, kui ta võrdleks endist head teenistust. Meie ei või vaielda vastu, et kapital tänapäeva ühiskonnas peab teenima — seda muuta pole meil mingeid abinõusid. Samuti ei või me pidada moraalijutlust, kas ka see 800.000 krooni pole töösturile küllalt rahuldav teenistus. Seda õiendavad teised asjast huvitatud. Aga samal ajal teame me sama ühiskonna majanduskorraldusist, et keegi pole töoliselt küsinud, kui põletispuude hind on tõusnud tervelt 25% võrra või üldine elukallidus on tõusnud näiteks 27% võrra. Ka töölise kapital — tööjõud — on midagi teeninud, seda pole kurtnud taga keegi muu kui töölised ise.

Oleme aga vahepeal näinud, et turuhindade muutmistega muutuvad ka nende koguväärtused. Ütleme, näiteks, et trükitööde hinnad suurenevad 15% võrra. See tähendab näiteks 1.800.000-kroonilise brutotulu juures tervelt 270.000 krooni. Säärast trükitööde tõusu oleme läbi elanud, ilma et

keegi oleks sellest kisa teinud või muud protesti avaldanud. Seda saab põhjendada kõigi ümbruses esinevate nähtustega. Kui nüüd tegemist on töösturite kapitali vähese teenimisega 200 töölise allesjätmiseks ja samal ajal maksta lühendatud töö-nädala juures endist nädalapalka kõigele 2000 töölisel, siis 15% trükitööde hindade tõstmisega saab vabalt sellega toime ja jääb isegi üle 70.000 krooni palgaolude parandamiseks.

Nii näib see probleem mitte raske olevat ka töösturi seisukohalt. Nagu elu ei pea moraalil oma hindade tõusuga üldistel aladel, nii ei peaks meie

ohverdama trükitöölisi ja nende elatistaset elukal-liduse raudrullile, vaid peaksid sellega kaasas töö-tama oma endise taseme säilitamiseks kui ka teh-nilise edu jätkamiseks.

Trükitööde hindade tõstmine vähese protsendi ulatuses tasub kuhjaga tööaja lühendamise ja töö-liste kaadri säilitamisega tekkiva lisakulu ja ei avalda mõju kapitali teenistuse protsendile.

Seda teed võib alati rakendada, kui kapitali protsent on tööpoolest hädahoos ja võib tekkida huvipuudus trükitööstusse kapitalide paigutamise vastu.

Ühe trükkari vangistuse mälestusi

1

X provintsilinna vanglas valitses ennekevade-pühine aeg, mis on tavaliselt temporikkam ja vahelduvam. Sigimist ja saigimist oli kõikjal. Tulid „tappid“ ja läksid, kuna nädalapäevad puudus veel kevadpühist ja seks ajaks pidi kõik klaaritud olema. 13. kambris, kus viibisid eelkaristust kandvad mehed, oli elevust kambri viibiva 16 mehe seas, kuna seal kambrist oli määratud mees „tappi“, s. o. edasisaatmisele Centraal-vanglasse, kus tavaliselt lunastasid seaduse vastu eksijad oma süüteo.

Noorevõitu mees, kes oli saanud kätte oma karistuse pikaajalise sunnitöö näol, raskelt seaduse vastu eksimise eest, lõpetas äsja oma hädavajalise vangipadajani kotti pakkimise. Raudse võtme terav krigin uksecugus andis mõista ukse lahtikeeramist ja kuiv morn valvur oma mustas riietuses ilmus uksele lakoonilise lausega:

„Tapi-poiss.“

Noormees jättis kaaslastega kiiresti hüvasti ja väljus kongist, mis olnud tema eelkaristuse kandmise kambriks. Ukse taha jõudes ja silmaringi avardudes koridoris, oli mitmegi teise ukse taga näha tapi-mehi, kes ootasid edaspidiseid korraldusi.

Valvuri kuiv toon käsutas uuesti:

„Läheme nüüd alla.“

Algus reis alumisele korrale. Seal ootas juba salkkond valvureid, kes käsutasid allatulijad seina ääre rivisse, andes ühtlasi käskluse lahtiriietumiseks. Kui kõik olid alasti, nagu siia maisesse maailma tulles, algas põhjalik läbiotsimine riiete, asjade ja aadama-ülikonnas seisvate meeste kallal, kellel vaadati hoolega läbi varbavahed ja jalatallalused, isegi diskreetsematki kohta ei jäetud tähele panemata — seadus ei usalda kurjategijaid. Noormees jälgis kõike seda teatava uudishimuga.

Kui kõik olid läbi otsitud, ilmus uksele vanemas valvurikraadis olev valvur. Kui kõigil olid paberid

klaaritud, hakati mehi „paaritama“ raudadesse. Kolonn hakkas liikuma raudteejaama suunas, piiratult relvastatud valvureist.

Noormees 13. kambrist — kui kõige raskema karistuse kandja — oli seaduse ettekirjutuse kohaselt esimeses paaris ja tema kaaslasteks juba varem vanglaga tutvust teinud sunnitööline. Vana sunnitööline kõnetas noorurit, esitades küsimuse:

„Kas olete esmakordselt säärasel teekonnal?“

Saadess noormehelt jaatava vastuse, vastas ta sellele:

„Siis on teekond raske, mina olen juba harjunud, mul see juba mitmes.“ Rohkem kõnelemast hoiatas valvuri hääl.

Jõudes raudteejaama, paigutati karistusekandjad oma trellitatud akendega „kupeesse“ ja vabastati raudadest, kuna ukсед lukustati. Viimaks pikaldase sõidu järele jõuti sihtkohta, mis tähistas Centraal-vangla asupaika mere ääres, kus eksinuile laulsid kaebelaulu vahutavalt laineteharjul lendlevad kajakad. Rongist väljudes ja jälle raudadesse asetatult hakkas kolonn liikuma mere suunas saadetud valvureist ja raudade kõlinal kätel. Tummaltaivaiksel, vaade suunatud kaugusse, astusid need seltskonnast välja lülitatud inimesed oma rasket teekonda nende uude asukohta, mis kui elavate surnuaed pidi neid neelama teatud aastaks.

Juba paistis massiivne vangla siluett, mida eriti silmitses noormees — pidi ju see maja jääma aastaks tema koduks. Kolonn peatus vangla peavärava juures ja vastastikuse paberivahetuse järele vangla väravavalvuriga, avanes massiivse ehituse raudne uks, neelates terve kolonni eksinuid, kellele järele see uks ei avanenud enam mitmeidmitmeid aastaid. Ristelnud tohutusuure ja õudsena tunduva vangla pikki keerdkoridore pidi, viidi uustulnukad viimaks kõik korrapidajaruumi. Seal algas paberite ja uustulnukate isiklik kontroll. Algas jälle põhjalik läbiotsimine, mis üldse on vanglas

üks tähtsamaid toiminguid. Selle lõppedes teekond jälle treppidest üles ja pikki koridore pidi, suunaga „tapikambri“ ette, kuhu harilikult paigutatakse uutluskad ja kust nad hiljem paigutatakse juba vastavalt nende erialale oma nime kohaselt — sunnitööle.

Noormees X vangla 13. kambri silmitses rahu- tult oma uut ümbrust ja vaate ekseldes läbi käsi- varrejämeduste trellide vahutavatel laineteharjadel akna all sinetaval merel, läbis aju mõte — see on nüüd „koduks“ aastateks ja need lendlevad kajakad vahutavil laineteharjul on saatjaks üks- luses ja monotoonse vangielus. Mõttelõnga kat- kestas lakooniline ütlus ükselt:

„Jalutus!“

Noormees, olles huvitatud oma uuest ümbrusest, järgis korraldusele. Tohtusuur ehitus, mis varjas endas tuhandeid eksinuid, oli ovaalne, kus ümber- ringi jalutushoovis oli näha vaid trellitatud aknaid seinetes. Sõõrikujulistel ringidel, mida oli kolm, jalut- tasid juba kirjut vangirietust kandvad sunnitööli- sed, kellede hulka segunes veel erariietes olevaid „tapikambri“ mehi.

(Järgneb)

Kas majanduselu rahuneb?

Kõigil meil on huvitav teada — kas Soome sõja lõppemisega hakkab meie majanduselu näitama elavnemise tundemärke. Pole kahtlust, et Soome lahe transpordiolud oleksid raskesti häiritud, kui sõda oleks edasi kestnud ja kui Lääneriigid oleksid Soomele appi tulnud. Sel juhul oleks ka meie sektor kistud kaasa sõjategevusse. Arusaadavalt oleks see halvanud ettevõtlikkust ja majanduselu rahulikkude arengut. Nüüd on need momendid kõrvaldatud. Venelased saavad vabalt teostada oma transiiti. Samuti võivad normaalselt tegutseda raud- teeühendused kaupade veol, kuna senini oli Vene raudtee üle koormatud sõjamaterjali ja sõjaväe veoga. Teatavasti venelastega on lepingud sõlmitud ka esimese järgu tarbeainete sisseveoks Ees- tisse ja kauba normaalsel liiklemisel on võimalik varustuda hädatarvilisega sel alal. Teise tegurina meie majanduselus võib esineda transiit, mida ka- vatsetakse õige ohrstrit teostada Tallinna sadama kaudu. Kahtlemata toob see juure uusi kapitale, mis lähevad kõik majandusellu. Kolmandaks tegu- riks tuleb pidada ka sõjabaaside ja kindlustuste väljehitamist. Ka sinna on vaja suurel arvul materjali ja tööjõudu. Mis puutub teistesse riiki- desse, siis avaneb võimalus normaalseks liikluseks ka meie ja Skandinaavia riikide vahel. Kui suurt osa meie elus hakkab mängima Saksa kaubandus, on küsitav. Teadupärast sakslased on kitsid raha-

maksjad ja pakuvad asemele vaid valmisfabri- kaate, mis meie oludes sugugi kasulikuks nähtu- seks pole.

Mäletame omal ajal tekstiilsaaduste sisseveo kavatsust, mis oleks teatava arvu Eesti töölisi jät- nud tööta. Samuti pole lahendatud ka külmanud krediidide küsimused meie põllumajanduse kaupade väljaveol Saksamaale.

Kinniseks jääb turg siiski Inglismaale ja Prant- susmaale. Neisse oleks meil kõige parem välja vedada, aga sõjalukord seda ei luba. Pole ka oodata, et see niipea laheneb. Igal juhul võime vaadata tulevikule veidi optimistlikumalt — täielist majanduselu kokkulangust ei tule.

Liidu puhkekodus varastati

Liidu juhatus elas läbi pahanduse — liidu puh- kekodusse Aegviidus murti sisse ja varastati mõ- ningad tarbeesemed, mille väärtus veidi üle 200 krooni. Varas oli murdnud lukustatud ustest sisse, selleks lõhkudes ukseid, ja võtnud kaasa pesukau- sid, ämbrid, kardinaid ja muud mis silmas hakkas. See kraam laoti hobusele ja viidi teadmata kuhu. Liidu juhatus kutsus kohale kriminaalpolitsei, kes hakkas asja juurdlema. Kuipalju sel on tagajärgi, näitab tulevik. Igal juhul on raske kokku koguda varastatud puid-padi, kuigi varas ehk kätte saa- dakse.

Vargus oli võimalik seetõttu, et puhkekodus keegi ei ela ja vastav valvur käib vaid kord päe- vas läbi. Nii oli vargal või varastel üsna hõlpus kasutada aega ringivaatamiseks. Keegi ei oleks tulnud selle peale, et Aegviidus, maakohas, keegi riskib hobusega vargile minna. Aga, nagu näha, see siiski sündis, ja nüüd ollakse ühe kogemuse võrra rikkamad. Varguste vastu kindlustamine as- jade vähese väärtuse juures oleks maakoha ja valveta oleku tõttu liig kallis. Seepärast liidu juha- tus oli asjad kindlustanud vaid tuleõnnetuste vastu.

Nii tekib liidu juhatusel uus mure — muretseda uusi tarbeesemeid varastatute asemele.

Kuuldusi Rahvamaja ehitamisest

Rida aastaid on möödunud, ilma et sihtasutis „Tallinna Rahvamaja“ oleks oma kavadeid edasi jõudnud. Teatavasti loodi rahvamaja ehitamiseks erifond valitsuse poolt antud summadest, kuid siht- asutis oli selle raha abil otnud endale vaid end. „Tööliste Kodu“ krundi ja hooned.

Nüüd on ajalehis ilmunud märkusi, et tahe- takse asuda tõsiselt rahvamaja ehitamisele. Sel- leks lõhutakse maha krundil asuvad elumajad ja kinoteater „Kungla“.

Meie organisatsioonidest

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu koosolekust

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu peakoosolek peeti 17. märtsil s. a. kell 11 hommikul Pärnu mnt. 17—2. Seekord oli koosolekule ilmunud vähe liikmeid — 120 ümber — kuna päevakorras olid vaid kutseühingu jooksvasse tegevusse puutuvad küsimused ja juhatuse valimisi ei peetud.

Koosolekut juhatas A. Janson, protokolllisid H. Raiglo ja V. Sepp. Häälil lugesid revisjonikomisjoni liikmed.

Juhatuse aruanne, samuti ka aruanded kassa üle, olid liikmetele kirjalikult esitatud, seepärast piirduti vaid üksikute selgitavate sõnavõttudega juhatuse aruande täiendamiseks. Revisjonikomisjoni aruande esitas A. Maritov, kuna kultuurtoimkonna aruande kandis ette A. Offenbach.

Seejärele asuti läbirääkimistele. Läbirääkimised uut juure ei toonud, küll aga tuli selgitada mõni arusaamatuks jäänud küsimus. Kõik aruanded võeti vastu üksmeelselt, ilma et oleks tehtud erilisi otsuseid. Nagu kassaaruandest nähtus, oli ühingu läbikäik 15.174.60 krooni, sellest läekus liikmemaksudena 9.906.90 krooni, Aruande juures juhiti tähelepanu korteriüüri kõrgusele — 180 krooni kuus. Samuti taheti kustutada ka reisifondi summad, kuna praegusel ajal pole tarvidust reisifondi järele ja sinna on kogunenud hulk kapitali. Hääletamisel see ettepanek kukkus läbi. Vastu võtmata jäi kutseühingu bilanss, kuna juhatatus soovis selles mõningaid parandusi võlgnike osas. Võlgnikud on tekkinud juba varematest aegadest ja mõningad võlad on juba kustunud, osa on aga lihtsalt kaotsi läinud. Et bilanssi puhastada sellistest kahtlastest võlgnikest, otsustati bilanss seekord kinnitamata jätta.

1940. aasta tegevuskava, mis kanti ette A. Offenbachi poolt, võeti vastu muudatusteta. Seejärele kutseühing jätkas edasi oma organiseerimistööd. Praegu oli ühingu aasta algkuude jooksul juure tulnud juba 40 uut liiget. See juurevool jätkub. Kui arvestada aasta vahetusel olnud liikmete arv juure uutele, siis peaks kutseühingu liikmete arv ulatuma märtsikuus juba 675 liikmeni. Kocs sellega peab jätkuma kutseühingu võistlus palgatingimuste

parandamise eest, kuna vahepealne elukailiduse tõus sunnib selleks otsima vajalisi vahendeid. Palgaloode parandamine jääb liidu kätte üleriigilises ulatuses ja kutseühing omalt poolt aitab selleks kõigiti kaasa. Muud küsimused olid: kutseühingu majanduslik alus seatakse kindlamale jalale, vastav muudatus raamatupidamises on teostatud.

Kutseühingu eelarve juures avaldati kahtlust, kas ettenähtud tulu, 10.000 krooni, liikmemaksudest peaks läekuma 1940. aasta jooksul. Juhatusel tehti etteheiteid optimistliku eelarve pärast. Siiski ei tehtud ka selles küsimuses tüli ja eelarve võeti vastu esitatud kujul. Eelarves oli nähtud ette kultuuriliste ringide toetamiseks 656 krooni, mis on vähem eelmistest aastatest. Siiski siin pole tegemist kärpimistega, vaid tõsiasjaga, et ringid on saanud juba oma tegevust muuta stabiilsemaks ja rajada endale vajalisi tegevuskapitale.

Vaidlusi tekitas Trükitöölise Liidule puhkekodu täiendamiseks 1000-kroonise laenu andmise küsimus. Siin oli tehtud mitmesuguseid ettepanekuid: ühed olid üldse laenu andmise vastu, teised tahtsid laenu kindlustamiseks nõuda liidult obligatsiooni, kolmandad nõudsid laenu võtmise arve protsente ja juhatuse ettepanek oli laenu anda ilma protsendita. Peale pikemaajalisi vaidlusi võeti vastu ettepanek: anda laenu 1000 krooni, kusjuures laenu pealt tuleb võtta 2½%.

Seejärele moodustati veel majafondi loomise aluseid välja töötav komisjon. Olgu märgitud, et Tallinna ühingus on kaalumisel oma maja ehitamise kava.

Sellega lõppes asjalik ja üksmeelne peakoosolek.

Ühingu inventari parandamine

Kuna ühingu laudad olid juba ajast kulunud, siis kaeti laudad uute plaatidega, millega võitis tugevalt ka nende välimus. Samuti parandati ka raamatukogu kappe, toole jne. jooksva remondi näol. Olgu muide lisatud, et ühingule muretseti ka uus seinatahvel, kust võib saada ülevaate toimuvaist koosolekuist ja üritusist juba kaua aega ette. Selle järele oli tungiv tarvidus.

Tallinna päevaküsimusi

Kutseühingu ringides tõsteti üles kutseühingule maja soetamise küsimus. Küsimus on eriti akuutseks muutunud praegu, kus kutseühing on sunnitud aastas kulutama ligi 2.500 krooni korteri üüriks. See on mõtlemapanev summa ja sunnib küsima: kas pole õigem korraga anda välja suurem summa, et siis aja jooksul võita juba kokkuhoitavate üürisummade näol.

Vaatleme küsimust veidi lähemalt. Ei peaks olema saladus, et tänapäeval maja ehitamine osutub kalliks. Kui kutseühing ehitaks endale maja, siis see peaks asuma kesklinna lähedal. Siin tekib kohe krundi küsimus. Krundid on tänapäeval hinnas ja tuleks arvestada vähemalt 40.000-kroonist summat. Teiseks: vastavale krundile tuleks ehitada mitmekordne hoone, kus oleks ka üürikortereid. Vastasel korral — ainult kutseühingu valduses — ehitus ei tasu end. See nõuaks tagasihoidlikult arvestades veelgi 300.000-kroonist kapitali. Seega kokku peaks maja ehitamiseks vajutama keskmiselt 350.000-kroonist kapitali.

Pool sellest ehk saab riigilt. Jääb veel 175.000 krooni. Ühingul endal on vaba kapitali 7000 krooni. Osamaksude või korjanduste teel saaks ehk niisama palju juure. Võiks kõnet olla ka pangalaenu. Aga sel korral võiksime siiski kokku saada vahest 30.000—40.000 krooni — mitte rohkem. Me näeme, et selliste ressursside juures on kardetav üritada mājaehitamist. Alusvarad on veel liig nõrgad.

Aastateks panna liikmeile koormis selga lisamaksude näol poleks ka õiglane. Esiteks maja enda probleem viibiks ikkagi kahtluse all, teiseks aga sünnitaks lisamaksu kogumine liikmeskonnas nii tehniliselt kui ka praktiliselt pahandusi ja arusaamatusi.

*

Kutseühingu raamatukogusse on kogunenud juba üle 3000 köite — seega raamatukogu on muutumas aasta-aastalt täielikumaks. Kutseühing ise on pannud suurt rõhku uute raamatute muretsemisele. Kõik uudisteosed, mis ilmuvad Eesti kirjanduse turul, on muretsetud ka raamatukogusse. Selleks antakse aastas üle 300 krooni kuludeks.

Kui vaadelda meie kirjandusturgu, siis hakkab kahju, et neid muretsetakse. Meie raamatute turul ilmub väga vähe midagi väärtuslikku ja sisemiselt kasvatuslikku. Meie raamatukogu — selle asemel, et koguda inimväärtust tõstvaid ja ideaale sisendavaid kirjalikke dokumente — muretseb tühipaljast ajaviiteliteratuuri, mille iga on vaba aja piiriline ja ei jätta lugejasse sügavamalt tunnet. Muidugi

pole selles süüdi raamatukogu, vaid meie raamatuturg. Meie kirjandusele oleks kasuks, kui ilmuks tunnustatud kirjanike teoseid tõlkes, aga neid on siiski vähe, et täita aasta raamatuhuvi vajadust.

Ometi tunneme me väliskeeltes palju väärtuslikke teoseid. Aga ainult väliskeeltes. Igaüks ei oma neid.

Praegu on raamatukogus eesti-, saksa- ja venekeelseid raamatuid. Eestikeelseid on täiendatud — saksa- ja venekeelsed viibivad sellel tasemel nagu nad olid paarkümmend ja enamgi aastat tagasi. Ometigi saaks ka seda osa küllalt hästi täiendada.

Õeldakse, et väliskeelsete raamatute laenuvajadused olevat vähe. See pole mitte põhjendus, nagu vahest kriminaalromaanide lugejaid on palju, kuna väärtteost loevad vahesed.

Parem on raamatukogule osta väliskeelne raamat kui mõne eesti autori raamatuhakatis.

Kui meie raamatukogu täieneb, siis olgu see väärtuse suunas. Raamat on inimese sõber ja paha on pakkuda halba sõpra.

Tallinna Trükitehnikute Kutseühingu 1939. a. tegevusest

Nagu aruandest nähtus, on ühingu tegevuse tõus jätkunud ka 1939. aastal ja üldine kassa läbikäik ulatub 15.174.60 kroonini, ületades seega eelmiste aastate läbikäigud.

Loomulikult moodustavad ühingu tuludest lövi-osa liikmemaksud — 9.906.90 krooni suuruses. Kui arvestada aasta liikmete arv 624 peale, siis keskmiselt on iga liige maksnud aastas 15,9 krooni. See on normaalne senises praksises, kuna madal- ja keskmine sündis uute liikmete juuretuleku arvel. Sääraseid uusi juuretuluid tuleb aastas arvestada 100 ümber, kuna osa vanu liikmeid tuli kustutada liikmemaksu võlgnemise tõttu.

Suurimaks kuluallikaks on kujunenud kutseühingule korteripidamine, mis 1939. aastal nõudis tervelt 2.133 krooni. Tagasi saadi ruumide eksploatatsiooniga kaudu vaid 314 krooni, seega puhas kulu siiski 1.800 krooni või kuus keskmiselt makseti korteri eest 150 krooni, juure arvatuna ka valgustus, kütte ja koristamine.

Mis puutub töötutesse, siis 1939. aasta toetussumma näitab vaid 656.40 krooni, seega püüdes veel normaalsetes raamidest, samuti ka invaliidide toetamine, mis nõudis 1.262.40 krooni. Üldse makseti liidu fondi mõlema toetuste arvel 2.900 krooni, seega jättes fondile teatava ülejäägi.

Ühingu varandus inventari näol on samuti kasvanud. Aasta jooksul on muretsetud terve rida tarbeid ja inventar suurenes umbes 700 krooni võrra — küllaltki auväärne summa aasta jooksul.

Kui vaadelda ühingu aasta varanduslikku seis, siis näeme seal ühingu sularaha 7.577.83 krooni eelmise aasta 6.800 krooni vastu. Inventar on hinnatud üldse 5.321 kroonile ja võlgu on saada 3.090 krooni. Võlgnike arv on suur liidu kaudu, kuna puhkekodule on laenatud 2.000 krooni. Teised võlad moodustuvad mitmesugustel arvetel, peamiselt liikmemaksu võlgnevuse näol. Üldse on varanduse seis tasakaalustatud 15.989.03 kroonile eelmise aasta 14.690 krooni vastu. Järelikult ühingu vara on kasvanud tervelt 1.300 krooni võrra. Sealjuures tuleb arvestada, et ühingu inventar on amortiseeritud 10% võrra ja see sünnib iga aasta. Möödunud aastal amortiseeriti tervelt 450 krooni võrra.

Tööpuudus . . .

R. Tohver & Ko trükikojas on tööd napivõitu ja töölisel on sunnitud tegema vähem tööpäevi nädalas. Näib, et töö suhtes hakkab avalduma juba kriisi aeg. Teistes trükikodades seda veel ei ilmne ja tööd jätkub. Kui kauaks, seda näeme.

Maleringi turniir

Eelmiste aastate eeskujul toimub ka tänava ühingu maleringi poolt korraldatud turniir, millest aga tänava võtab osa vaid kaheksa maletajat. Näib, et kolleegide seas maleasjandus näib vähe huvi pakkuvat.

Malering kavatses kursuste mõttes kutsuda ka maleliidu instruktori. Maleliit on sellega nõus, kui ühingu malering astub maleliidu liikmeks. Veel on lahine, kas malering seda teeb või mitte.

Ühingu aastapidu

peeti sedapuhku Mustapeade Klubi ruumes Pikas tänavas 17. veebruaril. Kava oli koostatud peamiselt ühingu enda jõududest ja peost võttis osa ligi kolmsada inimest. Kahjuks aineliselt pidu end ei tasunud, mis tuleb panna ühingu liikmete vähese osavõtu arvele nimetatud peost. See võtab tegelasiht huvi edaspidi korraldada sääraseid kulukaid pidusid. Ühingu juhatus ongi oma eelarvesse võtnud selle asemele üks kord aastas korraldada juuremaksuga jõulupuu-koosviibimise.

Töötute arv

on jaanuarikuu jooksul näidanud tõusu, kuna paaris trükikojas oli tööliste vallandamisi. Siiski pole töötute arv veel muret äratav, kuigi oli karta suuremat vallandamist tellimiste vähesuse tõttu trükite tööde turul.

Korratud usaldusmehed

Mõned usaldusmehed on juba pikemat aega ühingule üle andmata jätnud laekunud liikmemaksud. Kuna see takistab ühingu kassa normaalset tegevust ja pole kooskõlas ka kodukorraga, siis saadeti korratutele usaldusmeeste vastavad meelelütused.

Johannes Värbu 60-aastane

Iga-aastane suremus trükite töölise hulgas näib viivat kaasa peamiselt nooremaid kolleege. Nii nagu ei saakski tekkida vanu. Ent ometi. Lühikese ajavahemiku vältel pühitseme juba teise tubli kutseühinglase 60-dat hällipäeva.

Juubilar sündis 21. märtsil 1880. a. Läänemaal. Ametit õppis ta Tallinna tsunftimeister Aleksander Molleri juures. Varsti pärast õpingute lõpetamist määrati ta samas köitekoja juhatajaks. Hiljem töötas ta Toompeal meister A. Suuremaa juures, kuna pärast kutsuti A. Mickwitsi trükikotta köite-osakonna juhatajaks. Marilmasõja-päevaldel töötas ta Peterburis keiserlikus sõjaväe kantseleis köitjana, jatkates pärast revolutsiooni oma tegevust Tallinnas.

Praegu on juubilar T. E. K. Ü. („Päevalehe“) köitekoja meister ja juhataja abi.

A. Maritov on rakendunud tööliskonna teenimisse korrigeerivas mõttes — revideerijana. J. Värbu seevastu püüab rahuldada nii enese kui ka kaastöötajate kunstilisi huve.

Ta on olnud Meeskoori algthekst alates tolle truimaid liikmeid. Mõnigi noor hoidub kobrist eemale vabandusega: pühapäevahommik kulub magamiseks. Juubilar, kes eluvõitlusist väsinuna seda vahest rohkem vajaks, on seega noorist hulga tublim. Ta on üks väheseid kooriliikmeid, kellest koorijuht järjekordselt võib tunda alatist rõõmu, sest pole midagi tööle halvavamamat kui kooriliikmete puudumine.

Erliline tänuvõlglane on Meeskoor mitmesuguste koorielus vajalike esemete eest, milliseid juubilar on muretsenud ja aidanud muretseda. Suur aitäh siinkohal selle eest!

Õöl vastu suurt neljapäeva käis Meeskoor terves koosseisus juubilarilauluga tervitamas. Kolleegide tervitused andis üle ühingu esimees A. Janson, kuna meeskoori nimel ütles tervitusi koorivanem A. Totsas.

Paar tundi juubilaril kodu koduõlle ja kibedaga möödus lõbusalt ning kiiresti. Lahkuti sooviga, et

kümne aasta pärast tullakse tagasi ning et ka veel siis tervitatakse juubilarit kui tublit kolleegi ning lauluvendat. Usun, et kogu „Trükitöölise“ lugejaspere — ülemaaline trükitööliskond — ühineb siiralt selle sooviga.

H. Raiglo.

„Hansa“ vastutulematus

„Hansa“ koite- ja trükikoda ei või kaevata tööpuuduse üle. Seda on rohkem kui seadus lubab: muudkui tahetakse teha töö valmis ületundidega. Mis „Hansas“ soovida jätab, on palgatingimused. Hoolimata tööstuse heast tööjärjest ja tööde arvust, pole peremehed mitte arvestanud töölisti nende palgatingimuste parandamise alal. Põhimõtteks näis kujunevat: vehi niipalju kui jaksad, kõik kulub meile ära. Ja nii tahetigi töölisti pingutada ületunnitöö tegemisele.

Töölistid selle süsteemiga ei leppinud ega tahtnud ületunde teha. See asjaolu häiris peremeeste meeli ja eriti mornid olid meistrid, kes püüdsid siis ka ületunde teha niipalju kui jaksasid.

Ometi oleksid kõik asjad korras, kui peremehed oleksid arvestanud tõsiasi, et elukallidus sunnib töölisti otsima palgakõrgendust. Kuna trükikojas on tööd, siis oleks õiglane olnud ka teatavat vastutulekut osutada töölistele. Siis poleks takistusi esinenud ka ületundide tegemise alal. Näüd on aga asjad võtnud teise pöörde ja pärast pühi algatati nimetatud käitises tööliste huvide kaitsmiseks käitivanema instituudi sisseseadmine.

Korratud liikmemaksu maksjad

Revisjonikomisjon on õige mitmel korral juhtinud juhatuse tähelepanu sellele, et mitmed ühingu liikmed on jätnud tasumata oma liikmemaksu ja selline võlg ulatub mitmekümnele nädalale. Revisjonikomisjon tahab siin käia põhikirja alusel ja peab vajaliseks kustutada liikmete nimestikust kõik sellised korratud liikmed. Sääraste isikute arv ühingu juures ulatub paarikümneni. See pole küll suur protsent 650 liikmest, aga siiski tuleb seda pidada ebanormaalseks nähtuseks. Esiteks need liikmed annavad halba eeskujut ka teistele liikmetele maksu võlgujätmise näol, teiseks kaob kohusetunne maksu õigeaegse tasumise suhtes.

Vastavalt sellele ongi juhatus varem liikmete hulgast kustutanud terve rea isikuid, kellel võlg kasvas juba õige suureks. Mahakustutamist ei tehtud vaid nende kohta, kes lubasid oma võlga õienäidata ja nende isikute arv on kaunis suur.

Igal juhul korratud liikmed peaksid arvestama võimalust, et neid võidakse maha kustutada ja selle tulemusena kaotavad nad kõik senised õigused abistamisele ja nad peavad edaspidi kuuluma ühinguusse kui uued liikmed.

Naisringi tegevusest

Kutseühingu ümber on koondunud hulk naisliikmeid, mispärast juba rida aastaid on ühingu kultuurtoimkonna ringina töötanud naisring. Mõnel aastal on naisringi tegevus olnud õige vilgas, on möödunud ka aastaid, kus tegevus oli päris soikus. Nii võib seda märkida ka 1939. aasta kohta.

Milles on põhjus?

Neid tuleb otsida mitte inimeste, vaid tegevusvõimaluste vähesuse juures. Igasugused algatused nõuavad raha, ühingul endal on võimatu kõikidele üritustele juure maksta. Naisringi liikmeid maksutada järjekindlalt mitmesuguste osavõtumaksudega on ka liig kulukas. Seepärast loobutakse ka ürituse teostamisest, kuna seesugustele on juba nii mõnigi kord juure maksetud.

Käesoleva aasta tegevuskavas on ette nähtud mitmesugused kursused naisliikmetele. Võiksime mainida kas või keedu-, kindakudumise jne. kursusi. Kõigile neile kursusele on vajaline palgata õpetaja, ja see maksab raha. Loomulik, et kui kursustest osavõtjaid oleks rohkem, siis ka osavõtumaks väheneks. Kui neid aga on vähe, siis paratamata lasub osavõtjail suurem kohustus.

Äga asjaga saadakse siiski toime. Pahandavaks asjaoluks on olnud rida aastaid see, et ükski esinaine ei taha küllalt kaua püsida oma kohal ja seega olla nagu kandetalaks ringi tegevusele. Nii tuleb ja läheb iga aasta uus esinaine. Jällegi naisringi omapärane joon, mida teiste ringide juures just palju ei esine. Äga küllap see on juba naisliikmete loomuse — pole suurt püsivust üht ja sama asja pidevalt juhtida. Äga aitäh seniseigi töö eest! Iga-aastane tegevus on annud siiski midagi juure, ja kui mitte muud midagi, siis vähimalt aidanud kaasa naisliikmete vaba aja kasulikuks veetmiseks.

Odava raamatu nädal

Märtsikuus kõrraldati mõnede raamatukaupluste poolt odavaid raamatu müüginädalaid, kusjuures avanes võimalus osta raamatuid poole hinnaga. Ka Tallinna ühingu raamatukogu kasutas seda võimalust ja ostis ligi 50 krooni väärtuses uusi raamatuid. Olgu muide öeldud, et odavate raamatute hulgas pakuti müüa ka „Musta kapteni“, „Krahv Monte Kristot“ jne. — raamatuid, mille ilmumiseeg oli juba enne iseseisvusäega.

Erakorraline töötuseabiraha

määrati kutseühingu poolt endisele Kuressaare usaldusmehele Julius Meigasele. Kuna J. Meigas on juba pikemat aega töötanud ja on osutanud suurt teeneid kutseühingulise mõtte elluviimiseks Kuressaares, juhatus võis otsustada talle erakorralise abiraha määramise väljaspool harilikke norme.

Rahvatantsijad tegevuses

Kutseühingu juures grupp liikmeid asutas rahvatantsu õppijate rühma. Selle rühma esimeseks avalikuks esinemiseks oli kutseühingu traditsioonilisest aastapeost osavõtt. Nüüd on rühm aprilli algul korraldamas iseseisvat „Eesti õhtut“, millel tahetakse nii tantsuettekanded kui ka külaliste rõivastis hoida vana Eesti stiilis.

Otsitakse uut korterit

Kutseühingu ruumid osutusid ebasoodsateks, kuna talvel on seal külm ja ülemisel korral asuv tööstus teeb suurt müra isegi hilistel tundidel. Sealjuures tuleb selle korteri eest maksta 180 kr. kuus. Kutseühing otsib juba pikemat aega uut korterit.

Uusi liikmeid

Aasta algusest kuni märtsi lõpuni on kutseühingusse vastu võetud 40 uue liikme ümber. Seega on kutseühingu liikmete arv tõusnud juba 670-ni. Uute liikmete hulgas on terve rida „Ligra“ litograafe — seega ka litograafid hakkavad tundma huvi kutseühingu vastu. Senini olid nad kutseühingu suhtes äraootaval seisukohal. Olgu muide öeldud, et „Päevalehe“ litograafid olid algusest peale kutseühingu liikmed.

„Ligras“ töölisvanem

Kolleeg K. Vender valiti „Ligra“ käitise käitisevanemaks. Olgu siin seletatud, et „Ligra“ tegutseb litograafia alal. Käitisevanema valimisega on võimalik ergutada sealseid töölisi ühinema kutseühingusse.

Üks kodukäija muusikus...

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu bilansis on figureerinud juba rida aastaid kellegi muusikamehe (mitte ühingu liikme) võlg 28 krooni. Võlg tekkis üürile antud klaveri üüri summa arvel. Klaver on ühingus ammugi oma auväärsele kohale ja muusikamehel on kuulujutu järgi juba oma klaver, aga võlg jäi kodukäijaks. Nii ka tänavuses bilansis.

Juhatusel taheti peasegu umbusaldust avaldada — miks ta pole võlgnikku kohtusse kaevanud, kui võlgnik summat ära ei tasu. Vastav peakoosoleku otsus oli ometi olemas. Juhatusel oli ainult vastata, et nõuti võla õiendamist, ja kui see pole sündinud, siis võib ka kohtusse kaevata.

Kutseühingu peakoosolek asuski lahendama küsimust: kas kaevata kohtusse, kustutada võlg või nõuda see natuuras sisse. Otsustati häälteenamusega viimane moodus.

Nüüd võib siis bilansis kustutada võlg 28 kr. — kuidas aga saab võlga varanduslikku seisust natuuras sisse võtta, on mõistatus.

Keegi naljhammas ütles:

— Las muusikus ilmub peakoosolekule ja laulab ühe laulu, seega oleks võlg natuuras tasutud.

Tartust

Johannes Luide 50 aastat trükikunsti teenistuses

16. veebr. pühitses oma 50 aasta ametijuubelit trükikööstuse alal „Postimehe“ pere vanem töökaaslane Johannes Luide. Pärast aastaid kestnud töötamist Venemaa linnades, kus juubilar tegutses mitmel pool ka vastutavatel kohtadel, tuli ta 1920. aastal kodulinna Tartusse, asudes tööle „Postimehe“ trükikotta töölisena, ja on siin vahet pidamata töötanud tänini.

Juubilari tuntakse kui sõbralikku ja vastutulelikku töökaaslast, kes oma kohusetruudusega on ära teeninud nii töökaaslaste kui ka ärijuhatuse lugupidamise.

Oma otseste ülesannete kõrval on juubilar leidnud mahti ka seltskondlikust tegevusest osavõtuks, tegutsedes Tartu Trükiköölise Ühingu ja mujal.

„Postimehe“ pere, samuti ka kogu Tartu trükilaste rahvas, soovib vanale tööveteraanile palju jõudu ja tervist edasiseks tegutsemiseks trükikunsti alal ja loodab teda veel aastaid näha enda keskel sama energiaga edasi töötamas.

*

Johannes Luide sündis 19. märtsil 1876. a. Tartus. Majandusliku olukorra tõttu pidi ta koolitööd katkestama. 16. veebruaril 1890. a. astus ta K. A. Hermanni trükikotta trükikunsti õppima. Pärast õpilasaastaid töötas ta samas veel lühemat aega, kust siirdus H. Laakmanni trükikotta. 1897. a. Vene sõjaväkke võetud, teenis sundaega Ashabadi linnas sõjaväe trükikojas. Sõjaväest vabanedes töötas ta lühemat aega Schnackenburgi ja hiljem „Postimehe“ trükikojas.

Enesetäiendamise sihiga trükikunsti alal siirdus 1903. a. Peterburisse, töötades saksakeelsete ajalehtede „St. Petersb. Herold“ ja „St. Petersb. Zeitung“ trükikodades kuni Maailmasõja puhkemise

seni. Maailmasõja ajal tegutses 5. töörongi trükikojas kuni 1917. a. revolutsioonini. Samal aastal Peterburisse tagasi tulnud, töötas inglaste poolt asutatud trükikojas kuni selle sulgemiseni enamlaste poolt. Hiljem töötas Peterburi eestlaste poolt asutatud trükikojas. Kui ka see enamlaste poolt üle võeti, tuli leida teid kodumaale pääsemiseks. See soov täitus 31. mail 1920. a. Paarinädalase töötaoleku järel avanesid J. Luidel töövõimalused „Postimehe“ trükikojas.

J. R. K-p.

„Iutrüki“ koosolek

Pühapäeval, 17. märtsil s. a., peeti o/ü. „Iutrüki“ tööliskonna üldkogu koosolek. Töölisnõukogu tegevusest ja käitise olukorrast andis ülevaate töölisnõukogu esimees O. Koplus, millest selgus, et lühendatud tööaeg, mis enamikku töolistest haarab, on annud nõukogule mitmesuguseid küsimusi lahendamiseks. Arutades palgaküsimust, otsustati esineda palgamõudmisega 3 krooni nädalase juure igale töölisele, kusjuures 5-tunnilise tööpäeva eest otsustati nõuda 6 tunni tasu.

Töölise päevaküsimusist kõneles O. Koplus, missuguse päevakorrapunkti juures võeti vastu alljärgnevad resolutsioonid:

Koosolek peab tarviliseks, et riigivõim astuks energilisi samme elukalliduse tõusu pidurdamiseks. Et ära hoida meie rahvamajanduse kokkuvarisemist, peavad töölise palgad tõusma vähemalt vastavalt elukalliduse tõusule.

Korterite üürhindade korraldamise ajutine seadus tuleb kiiresti ellu rakendada, ilma et oleks vajaline enne teostada ulatuslikke uurimusi korterite alal, millega asjatult viidetakse aega ja antakse võimalust viletsuse süvenemisele.

Perekonnaelu soodustamiseks tuleb kehtima panna lasteabiraha seadus. Töölise lasteabiraha normid ei tohi olla madalamad riigiteenijatele maksetava abiraha normidest, kui töölisi ei peeta alamaväärtusega kodanike kihiks riigis. Lasteabiraha kassad peavad olema töölise eneste valitseda.

Eesti tööline ei luba ennast asetada pärisorja olukorda seaduse andmisega, millega tahetakse sundida ja tõkestada töölise töötamist ja töökoha valikut.

Narvast

Kutseühingu peakoosolek

25. veebruaril s. a. peeti Narva Trükitöölise Kutseühingu peakoosolek Narva äriteenijate ruumes Vestervalli tänavas. Koos oli 12 ühingu liiget. Koosolekut juhatas Stefan Belsky, protokollis Tamisto.

Kinnitati eelmiste koosolekute protokollid ja võeti teadmiseks revisjonikomisjoni protokollid.

Kutseühingu tegevuse aruandest selgub, et kutseühing püüdis jätkata oma senist tööd ja on värvanud juure uusi liikmeid. Mõnes käitises pole veel kõik töölised saanud kätte minimaalpalku. 1939. a. peeti üldse kolm pidu, millest 1 lõppes ülejäägiga. See ülejääk anti liidule puhkekodu toetamiseks. Möödunud aasta sügisel peeti ühingu juhtivate organite valimised. Valiti esimeheks N. Printstal, kellel aga tuli esimehe kohalt tagasi astuda. Põhjendusena toodi seda, et N. Printstal pole omanud esimehele nõutavat liikmeksolemise staaži. See pärast ajutiselt täitis esimehe kohuseid S. Belsky. Juhatus oli esitanud käesolevale koosolekule ettepaneku valida uus esimees.

Kinnitati 1939. aasta kassaaruanne ja võeti vastu 1940. aasta eelarve.

Seejärele liidu sekretär A. Offenbach kandis ette ülevaate liidu tegevusest ja peatas päevaküsimuste juures. Kõne võeti vastu aplausiga.

Uueks kutseühingu esimeheks valiti ajutine esimees S. Belsky ja täiendati juhatus liikmete kandidaatide, kelleks valiti N. Printstal ja Ivanov. Samuti täiendati ka revisjonikomisjoni kandidaate.

Lõpuks tekkinud küsimuste all peatuti loterii korraldamise võimaluse juures, matuse abiraha küsimuse juures ja koostöövõimaluse juures kultuurilisel alal teiste organisatsioonidega. Koosolek oli asjalik ja üksmeelne.

Kuressaarest

Elukallidus

Kuressaare on tõusnud elukalliduse suhtes esirinda teiste kohtadega võrreldes. Esiteks on siin põhjuseks karm talv ja sellest kallinenud transpordiolud. Teiseks pole mõjuta jäänud ka venelaste juuretulek, mis aitas luua linnakese teatava kõrgkonjunktuuri, näiteks korterite alal. Kui vana oli kuulda palju saksa keelt, siis on nüüd tegu vene keelega. Näib, et Kuressaare ei saa kunagi päris eesti linnaks.

Kuna elukallidus on tõusnud, siis soovitakse Kuressaare viia samasse rajooni mis Tallinngi. Nii oli õpetajate ühing säärase soovi esitanud haridusministeeriumile. Trükitöölised, olles minimaalpalkade poolest 3. rajoonis, soovivad samuti pääseda 1. rajooni. See tõstaks palku kahe krooni võrra. Vastav avaldus tehti liidule teatavaks.

Minimaalpalkadest

Kohalik trükikoda — „Meie Maa“ on püüdnud küll üldiselt läbi viia minimaalpalku, aga seda, kahjuks, ainult meestöölise suhtes. Naistöölisele — nii ladujatele kui ka trükijatele — tasutakse ikkagi alla minimaalse. Ometi ei peaks tehtama vahet sugulise kuuluvuse järele. Seda pole lepingus ette nähtud.

Tuleb aru saada, et „Meie Maa“ trükikoda ei talita siin öieti. Naistööliste palgad tuleb viia samale kõrgusele kui meestööliste palgakdi.

Töötud Kuressaares

Ratsionaliseerimisel on Kuressaares tekkinud töötuid trükitöölisi, kellel pole niipea lootust omal alal töötamiseks. Nii on üks liige siirdunud juba äriale, kuna üks Kuressaare osakonna organiseerijaid — J. Meigas — on juba pikemat aega töötä.

Väikese Kuressaare kohta kaks töötut — see on juba küllalt kõrge protsent.

E. T. K. L. tegevusest

Koosolek 22. jaanuaril

Liidu juhatus ei pea tarviliseks tööstusöpilaste arvu suurendamist vastavalt uuele kavale ja otsustas teatada sellekohase seisukoha Tööliskojale. — Tallinna Töölise Ühispaniga koosolekule otsustati liidu esindajana saata E. Jänes. — Tartu ühingu poolt saadetud parandused kutseühingute kodukorrale otsustati võtta kaalumisele sellekohasel koosolekul. — Paidest saabus järelepärimine organiseerimise võimaluste kohta, millise kirja põhjal astuti vajalised sammud. — Puhkekodu asjas korraldati mitmesuguseid küsimusi. — Vaadati läbi ja korraldati kirjavahetus ühingute ja isikutega.

Koosolek 5. veebruaril

Töövõtjate Kutseühingute Keskliidu vastus liidu soovile Keskliitu astumiseks peeti mitte küllalt põhjendatuks ja endiste liikmemaksude tasumise nõudmine mitte kooskõlas olevaks liidu seniste seisukohadega. — Liidu volikogu otsustati kutsuda kokku 31. märtsil s. a. — Otsustati kutsuda kokku 22. veebruaril Tallinna nõukogu liikmete ja liidu juhatusel liikmete ühine koosolek ühingute kođukorra läbivaatamiseks. — Otsustati juure kõita uusi liikmeramatuid. — Võeti teadmiseks puhkekodule 500 kr. annetamise otsus Eesti Trükitöösturite Ühinguult. — Ajakirjanike Liidule otsustati teatavaks teha liidu seisukohad öötöö asjas. — „Trükitöölises“ ilmuvate põhimõtteliste artiklite läbivaatamiseks moodustati kolleegium, kuhu kuuluvad J. Kurvits, E. Jänes ja A. Offenbach. — Vaadati läbi ja korraldati kirjavahetus.

Koosolek 19. veebruaril

Liidu juhatus arutas üldist elukalliduse tõusu kui ka trükitööstuse olukorda ja otsustas esitada töösturite organisatsioonide ettepaneku üldiseks palgastõstmiseks 15% võrra, kollektiivlepingu sõlmimiseks kui ka palgaalammäärade tõstmiseks kahe krooni võrra. — Läbirääkimisi pidavasse komisjoni valiti liidu esindajaks A. Rebane, R. Kala ja A. Offenbach. — Otsustati sekretärile kohuseks teha sõita

Tartus 25. veebruaril peetavale ühingu peakoosolekule. — Arutati puhkekodu remonteerimise ja sisustamise küsimusi, milleks selle küsimuse korraldamine jäeti R. Kala, R. Luugi ja Schönbergi hoole.

Koosolek 4. märtsil

Sekretär tutvustas üldise meeoluga palgamõudmise alal trükitööstuses. — Vastavalt kokkuleppele peetakse töösturitega läbirääkimise koosolek 8. märtsil s. a. — Liidu juhatus tutvus elukallinemise kohta puutuva materjaliga ja konstateeris pidevat elukallinemist, eriti viimastel kuudel. — Otsustati üüriseaduse rakendamise kiirendamiseks esitada liidu poolt märgukirjad vastavatele ametiasutustele. — Kuna liidul on palju tegemist statistiliste andmetega, neid aga raske on saada, siis otsustati paluda Tööliskoda, et see korraldaks oma ametnikkonna kaudu vastavate statistiliste andmete hankimise. — Liidu juhatus kinnitas nõukogu koosoleku päevakorra. — Otsustati 30. märtsil kell 11 hommikul korraldada liidu revisjonikomisjoni kokkutulek. — Sekretär kandis ette esialgse ülevaate liidu kassa läbikäikudest, milline otsustati paljundada ja saata nõukogu liikmetele. — Võeti teatavaks informatsioon, et puhkekodusse murti sisse ja varastati asju üle 200 krooni väärtuses. Asja uurib kriminaalpolitsei. — Korraldati puhkekoduga ühenduses olevaid küsimusi.

Sotsiaalpoliitika

Üüriseaduse rakendamine

Tallinna linnavolikogu poolt võeti vastu ja seega hakkavad lehtima üüriseaduse rakendamise määrused. Sel alusel ruutmeetri hinnaks on määratud väikestes üürikorterites 65 senti, kusjuures arvesse võetakse ka korteri mõnusused ja halbused — n. n. plusside ja miinuste näol.

Kui arvestada tõsiasi, et enamik üürikorteritest on hinnalt kallimad kui 65 senti ruutmeeter, samuti on puudulikud mõnususte suhtes, siis peaksid väikekorterite hinnad alanema. Kas selline alanemine tegelikult kehtivusele pääseb, näitab tulevik. Igal juhul tuleb üürnikul paluda siin vahekohtunikuks linna vastavat komisjoni. Raske on uskuda, et majaomanikud vabatahtlikult võtavad arvesse üüride alandamist.

Haiguskindlustuse seaduse

projekt on koostatud ja see on läbivaatamisel vastavas asutis. Haiguskindlustuse alla on haaratud kõik lepingulises vahekorras olevad töövõtjad, välja arvatud ajutisele või juhutööle palgatud. Uus projekt toob mõningaid muudatusi haigekassade valitsemise alal. Kuna see projekt tuleb arutamisele Riigivolikogus, on teadmata. Valitsuse seisukoha järgi olevat seda pea oodata.

KIRJUT maailmast

Suleti ühing „Idee“

Sisekaitse ülema otsusega suleti Tallinnas asuv kultuurühing „Idee“ ja osa inimesi saadeti Tallinnast välja. „Ideele“ pannakse süüks kõrvalekaldumist oma põhikirjast kui ka mõningaid väärnähtusi majanduslikul alal.

Viimati „Idee“ korraldas loenguid kutseühingulise liikumise alal.

Väljasaadetute hulgas pole mitte „Idee“ juhatuse liikmed, vaid ühingu tegevusest osavõtnud liikmed ja loenguil esinejad.

Eesti kirjastus Saksamaal

Kui uskuda ajalehe teadet, siis „Looduse“ kontserni omanik H. Männik on asutanud Saksamaal kirjastusühingu, kirjastades saksakeelseid raamatuid. Nagu ajaleht märgib, tahab kirjastus propageerida Eesti kirjandust ja seega viia Eestit Euroopasse. Muidugi see pole põhimotiviks, vaid siin on tegemist ärilise tehinguga. Saksamaa vajab raamatuid ja mispärast ei peaks meie äriline geenius oma oskusi rahateenimiseks rakendama ka Saksamaal.

Boikoti sünd

Tänapäeval kõneldakse palju boikotist. Nii otsustasid „Raumiiidi“ töölised alustada boikotti kätise saadustele jne. Seepärast huvitab meid, millest on sündinud sõna boikott.

A. 1880 oli Lääne-Iiris inglise ametnikuks kapten Boycott. Oma tegevusega ärritas ta maaomanikke seevõrd, et inimesed keeldusid temale alluvatel maadel töötamast. Kes seda aga siiski tegi, seda nimetati „boikotialuseks“. Sellest ajast on see sõna läinud moodi ja püsib tänapäevani.

Puhkused 12 päevale

Riigivolikogus võeti vastu puhkeaja pikendamise seadus, mille alusel puhkeae pikeneb seniselt 7 päevalt 12 päevale, loomulikult arvestades üksiku töölise kätises töötamise aega. Nii on ka teised kutsealad saavutamas kahenädalast puhkeae, mida trükitööstuses on senini teostatud vaba-tahtlikul alusel. Seega peaks kaduma ettevõtjate vastuseis puhkeaja pikendamisele trükitööstuses,

kuna juba kõik teised kutsealad saavad seda trükitöölise määrades.

Haigekassade kongress

9. ja 10. märtsil peeti Eesti Haigekassade Liidu kongress, millel võeti tarvitusele uuendatud liidu põhikirj. Selle põhikirja alusel on saadikute saatmine kongressile olenev mitte proportsionaalsest vahekorrrast, vaid suuremaarvulistele haigekassadele on saadikute kohtade jagamine viidud läbi vähendavas suunas. See muudatus tehti seepärast, et muidu oleks provintsi saadikute arv jäänud suure vähemusse pealinna saadikute arvust, kuna Tallinna Ühine Haigekassa omab liikmeid rohkem kui kõik teised haigekassad kokku.

Esmakordselt üle kümnekonna aastaid moodustati liidu juhatus ka Tallinna esindajaist. Loodetavasti liidu töö hakkab veel hoogsamalt arenema Tallinna juuretuleku tõttu.

Vara manalasse varisenud ühingu liiget

Aksel Kangrot

* 4. aprillil 1914 † 14. märtsil 1940

mälestab sügavas kurbuses
Tartu Trükitöölise Kutseühing

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 17-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub aprillis 1940

Käskkirjade saatmise tähtpäev järgmisse numbrisse 15. aprill 1940

Väljaandja: Eesti Trükitöölise Kutseühingute Liit.

R. Tohver & Ko trükk, Tallinnas

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.

30. märtsil 1940.